

(Ф 03.02-91)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор

« 15 » 09 2020 р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
«Ціноутворення»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)»

Курс – 3 Семестр – 5

Аудиторні заняття – 68 Диференційований залік – 5 семестр
Самостійна робота – 82
Усього (годин/кредитів ECTS) – 150/5,0

Індекс НБ-6-051/16-2.1.21

СМЯ НАУ НП 11.01.01-01-2020

Навчальну програму дисципліни «Ціноутворення» розроблено на основі освітньої програми та навчального плану № НБ-6-051/16 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)» та відповідних нормативних документів.

Навчальну програму розробила:
доцент кафедри економіки
повітряного транспорту

Кравчук Н.М.

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 051 «Економіка» (освітньо-професійної програми «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)») - кафедри економіки повітряного транспорту, протокол № 10 від «01» 06 2020 р.

Завідувач кафедри

Арф'єва О.В.

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № 4 від «10» 06 2020 р.

Голова НМРР

Тофанчук А.Т.

УЗГОДЖЕНО
Декан ФББА

Петровська С.В.

«__» _____ 2020 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Врахований примірник № 2

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма навчальної дисципліни «Ціноутворення» розроблена на основі «Методичних вказівок до розроблення та оформлення навчальної та робочої навчальної програм дисциплін», введених в дію розпорядженням від 16.06.2015 р. №37/роз.

Дана навчальна дисципліна закладає основи формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про процеси та методи формування ціни на товари та послуги, що формують профіль фахівця в галузі економіки.

Метою викладання дисципліни є отримання студентами необхідних знань з питань формування і використання цін, по вирішенню багатофакторних проблем ціноутворення в сучасних ринкових умовах, що дасть можливість розробки цінової політики і цінової стратегії підприємства.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- розкриття теоретичних засад ціноутворення та сутності його методів;
- ознайомлення з методиками формування цін та її окремих елементів;
- дослідження встановлення цін на внутрішньому та зовнішньому ринках;
- ознайомлення з функціями, структурою та класифікацією цін;
- використання ціноутворення в комерційній діяльності фірм;
- дослідження цінової політики фірми;
- вивчення ролі держави в процесах ціноутворення;
- вивчення ролі витрат та інших фінансових показників при ціноутворенні;
- оволодіння підходами та методами ціноутворення в галузях народного господарства.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- основи теорії та методології ціноутворення;
- розвиток системи цін;
- загальну характеристику системи цін, їх основних видів та функцій;
- склад ціни та формування її елементів – концепцій та методів ринкового ціноутворення;
- особливостей встановлення цін на зовнішньому ринку;
- методологію розробки цінової політики та стратегії підприємства;
- цілі та методи державного регулювання цін, його впливу на економічні процеси;
- особливості ціноутворення у галузях матеріального виробництва та у сфері послуг.

–

Вміти:

- застосовувати на практиці знання щодо формування цінової політики і стратегії підприємства;
- знати інструментарій, потрібний для виробки ефективних цінових рішень.
- обирати методи ціноутворення в залежності від ринкових умов, сфери і цілей діяльності підприємства;
- ефективно використовувати ці методи на практиці.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модулю, який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Навчальна дисципліна «Ціноутворення» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Історія економіки та економічної думки», «Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Економіка і організація інноваційної діяльності», «Фінанси» та є базою для вивчення таких дисциплін, як: «Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків», «Оцінка економічної діяльності», «Проектний аналіз». «Управління витратами», «Планування і контроль на підприємстві» та інших.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль № 1 «Ціни і ціноутворення»

Тема 2.1.1. Теоретичні основи ціни.

Ціна як інструмент економіки. Теорії, що визначають цінність товару: «витратна» (трудова) теорія вартості, теорія «граничної вартості», теорія попиту і пропозиції. Суть процесу ціноутворення. Система цін і ознаки, покладені в її основі.

Тема 2.1.2. Загальна класифікація цін.

Класифікаційні ознаки цін. Види цін за ступенем врахування в них витрат та прибутку. Види цін і тарифів залежно від ступеня самостійності підприємства. Види цін у контрактах купівлі-продажу. Ціни зовнішнього й внутрішнього ринків. Виді цін залежно від регіону реалізації, від часу дії, врахування в них транспортних витрат. Ціни, що використовуються в обліку й статистиці та інші види цін. Склад і структура ціни.

Тема 2.1.3. Витрати виробництва та реалізації.

Витрати підприємства як основа формування ціни. Собівартість: її склад та види. Види калькуляції та елементи системи калькулювання. Класифікація витрат за елементами. Витрати, що не включаються до собівартості реалізованої продукції.

Тема 2.1.4. Державне регулювання ціноутворення в Україні.

Основні засади державного регулювання цін. Форми і методи державного регулювання цін. Повноваження органів державного регулювання цін.

Тема 2.1.5. Цінова політика підприємства.

Формування цінової політики. Постановка завдань ціноутворення. Визначення попиту. Оцінка витрат. Аналіз цін конкурентів. Вибір методу ціноутворення. Встановлення остаточної ціни.

Тема 2.1.6. Методи встановлення цін.

Методи встановлення цін відповідно до цілей підприємства. Методи витратного ціноутворення: методи надбавок на основі повних витрат виробництва і різних підходів до визначення цільового прибутку. «Ціннісні» методи ціноутворення.

Тема 2.1.7. Торгові знижки і надбавки.

Суть та види цінових знижок. Вплив знижок на фінансовий стан підприємства. Особливості використання цінових знижок і надбавок у деяких галузях народного господарства.

Тема 2.1.8. Цінові стратегії підприємства.

Поняття цінової стратегії. Фактори, що впливають на цінову стратегію. Види цінових стратегій. Маркетингові стратегії цін. Стратегії знижок. Змішані стратегії.

Тема 2.1.9. Ціни і ціноутворення в зовнішній торгівлі.

Пошук інформації про ціни. Види цін у зовнішній торгівлі. Механізм розрахунку зовнішньоторгівельних цін. Система поправок до зовнішньоторговельних цін. Митне регулювання ціноутворення. Особливості визначення митної вартості. Індикативні ціни. Особливості укладання зовнішньоторговельних контрактів.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

3.1.1. Антошкіна Л.І., Скригун Н.П., Цимбалюк Л.Г. Ціноутворення та управління ціновою політикою: підручник. Донецьк. Юго-Восток. 2011. 321с.

3.1.2. Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б., Іваннікова Н.А., Слабко Я.Я., Лисенко Ю.В. Основи ціноутворення: навчальний посібник. К. Кондор. 2007. 252с.

3.1.3. Дайновська С.М. Ціноутворення: підручник. К. КНЕУ. 2009. 319с.

3.1.4. Данілова Л.Л., Петровська С.В. Ціноутворення та маркетингова цінова політика: навчальний посібник. К. КНЕУ. 2006. 130с.

3.1.5. Колесников О.В. Ціноутворення: навчальний посібник. К. Центр учбової літератури. 2007. 144с.

3.1.6. Літвінов Ю.І., Останкова Л.А., Літвінова Т.М., Підгорна О.В. Ціноутворення в умовах ринку: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2017. 400с.

3.1.7. Махур О.Є. Ринкове ціноутворення: навчальний посібник. К. Центр учбової літератури. 2012. 480с.

3.1.8. Шульга О.А, Ціноутворення: курс лекцій: навчальний посібник. К. НПУ імені М.П, Драгоманова. 2015. 111с.

3.1.9. Шкварчук Л.О. Ціни і ціноутворення: навчальний посібник. К. Кондор. 2004. 214с.

3.2. Додаткові рекомендовані джерела

3.2.1. Ареф'єва О.В., Сахаєв В.Г., Ареф'єв О.В., Махсма М.Б., Попрозман О.І. Економіка підприємства: навч. посібник. К. Вид-во ЄУ. 2005. 238с.

3.2.2. Артус М.М. Формування механізму ціноутворення в умовах ринкової економіки. Т. Економічна думка. 2002. 354с.

3.2.3. Головка В.І., Мінченко А.В., Шарманська В.М. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека: навчальний посібник. К. Центр навчальної літератури. 2006. 448 с.

3.2.4. Гриньова В.М., Новікова М.М. Управління підприємством в умовах розвитку ринку: монографія. Х. Вид. ХДЕУ. 2010. 268 с.

3.2.5. Грещак М,Г. Управління витратами: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К. КНЕУ. 2006. 132с.

3.2.6. Дроб О. Оптимізація трансфертного ціноутворення в економічних мережах: деякі теоретичні аспекти. Економіка України. 2011. № 6. С. 86-93.

3.2.7. Економіка підприємства. За заг. ред. Покропивного С.Ф. К. КНЕУ. 2009. 528 с.

3.2.8. Захаревич В.В. Організаційна структура та інструменти ціноутворення на автотранспорті послуги. Актуальні проблеми економіки. 2010. № 5. С. 93-95.

3.2.9. Орлов О.О., Рясних Є.Г., Савченко О.В. Ціноутворення на нову продукцію виробничо-технічного призначення: монографія. К. Освіта України. 2011. 144с.

3.2.10. Павленко А.Ф., Корінев В.Л. Маркетингова політика ціноутворення: монографія. К. КНЕУ. 2004. 332с.

3.2.11. Петренко О, Петренко О. Про ціноутворення в умовах монопольного ринку. Економіка України. 2010. № 3. С. 36-43.

3.2.12. Правик Ю. Антикризові важелі управління трансфертним ціноутворенням у банках України. Банківська справа. 2011. № 2. С. 31-43.

3.2.13. Салагакова Н.О. Туризм: бізнес-процеси, ціни і ціноутворення: монографія. К. КНТЕУ. 2016. 416с.

3.2.14. Сомов В.Ф. Економіка і ціноутворення в туризмі: навчальний посібник. К. НАУ-друк. 2010. 213с.

3.2.15. Томас Т. Негл. Стратегія і тактика ціноутворення. Серія: Маркетинг для професіоналів. Переклад з англійської. 2004. 572с.

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				